

Latvian A: literature – Higher level – Paper 1
Letton A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Letón A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Uzraksti literāru komentāru par vienu no sekojošiem tekstiem:

1.

Sirdis un pieminēji

Jūra šovasar nebija tik nenoteikta krāsā, kāda viņa izdaudzina. Vēsā vasarā tās toni ir pastāvīgāki un tikai retām karstām dienām atmetoties, iegūst burvīgo mainību. Nemitīgās vēju dienas bija izskalojušas selgu, krasts nopūsts tīrs un vilnis nāca skaidrs un gaišzaļš. Debesis zaļas kā rožu lapas, tikai pa blāzmu stundām tās svītroja iziruši pumpuri. Priedes likās
5 akmeņainas. Viņas nebija apdegušas, vēsums tās uzturēja svaigas, tumšas. Bet bez saules skujai nebija spozmes, nebija iesūkusies smejošā gaismas rotaļa. Viņas spiedās debesīs kā klinšu kontūra.

„Labāk dzīvot laukos, ja jūrā nav saules. Anti, paliec tomēr līdz rītrītam. Kad tu svētdienas vakaros aizbrauc, man dzīve sāk likties ķēmīga.“

10 „Varēji pati vakar iebraukt. Es nemaz nebrauktu šurp. Aizlaistu uz Baldoni pie Tūra vai kur nu siltāks.“

Sieviete bija jauna un gara, vienaldzīgu seju un uztrauktām acīm. Tērps izmeklēts, moderni raibs austeris un ļoti šļaugans.

15 „Ūdeņu troksnis ir vienmuļš. Tāpat vējš. Mani var aizgrābt vienveidīgs plašums, jo viņš patiesībā ir dzirkstošs un jauns katrā punktā. Bet skaņām vajag vairāk apziņas dvēselības. Nomāc tāds pārāk dabisks nedzīvs smagums, kas ūdeņos un vējā.“

Jauneklis runāja, vērdamies ar urbjošu bezspēcīgu skatu. Tumšie ļoti gludie mati kā puisēnam apņēma pieri līdz pat acīm.

20 Dāma saņēma vīrieša roku, piespieda sev pie sejas. Brīdi gāja, apķērusi tam plecus; tad pieliecās tuvu ar karsto uzbudināto kaklu un kaislajām acīm. Vīrietis asi uzņēma pazīstamos skāvus, bet viņš bija gurd un iztukšots. Nepatika zīmējās viņa gaitā un lūpās:

„Mūsu kaisle nogurdina.“

„Tu esi sabrūkošs.“

„Luda, es nepalikšu. Braukšu šovakar.“

25 Jaunava izbījās, bet diplomātiski saņēma visu pašpaļāvi un teica apkārskatīdamās:

„Par to mēs runāsim vēlāk.“

30 Viņa spēra prāvus soļus, taisnās līnijas pelngaišo matu nelielā notušētā sakopojumā izdvesa drusku izaicinošu stilu un vingrību. Dažas neparastības viņas ārienē un ātrajās loģiskajās runās bija saistošas, laikmetiskas. Viņa lielu laiku bija stāstītāja, jauneklis gāja kā vaļacu snaudā. Meiča smēja tīši un spēcīgi, no smiekliem mazliet nosila plānā seja.

„Tur augšā zaļas kāpas.“

„Zaļas, mans draugs. Pavasarā, kad atbraucu, tur bija maijpulkstes. Tagad var uziet zilos meža ziedus un ļoti smaržīgās bālrozā neļķes. Nekur te jūrmalā nav tādu kāpu.“

35 „Smaržas nogurdina. Es gribētu iesūkt sevī tukšumu, atrasties visīstākā tuksneša vidū un atdzerties vienveida lieliskuma. Ikdienas sīkā ziedēšana ir atmetama.“

„Ak tu mans gribētājs, ak tu mans tuksnešotājs,“ dāma lieca nemaigo muti tuvu viņa lūpām. Jauneklī negribot noēnojās atstumdoša kustība. Viņa to smalkjūtīgi uztvēra un dusmīgi aizgriezta tiecīgo muti. Pēc kāda laika viņas līnijās un vaibstos nebija vairs tas valdonīgais, prasošais; tika ielikts mīlums, gaišs mīkstums.

- 40 Viņi kāpa zaļajās kāpās. Luda gribēja parādīt Antim divus neparastus kapus, meža vidū. Viņa tikai vakar pēcpusdienā bij tiem uzdūrusies un mājticīgi instinktīvi raudājusi.
- Kāpdama tā turējās pie viņa pleca un domāja kādas Antim attiecības ar mazo Vitali K. jaunkundzi? Liepājniece ziemu esot pa divi lāgi iebraukusi, un kopējie paziņas Ludai stāstīja par viņa satiksmi un viesošanos. Luda bij redzējusi liepājnieci iztālēm, vienīgu reizi.
- 45 Jo pazemojošāk bij pastāvīgi domāt par šo meiteni, kuŗa par Ludas esamību, droši vien, neinteresējās. Antis bij ar Ludu tuvi jau vairākus gadus. Viņa sevi pazina: ar pārāk atklāto, ar ielas piegaršu karsmi bij Anti aizbaidījusi — pēc mīlas baudas viņš aizgāja. Bet atsalums bij pāri, viņš no jauna, tiecās pēc atbalstu neprasošā glāstu straujuma, ko citur neatrada. Viņa sev teica: viņš no manis neaizies: ja arī gribēs.
- 50 No ziemas sākuma Antis vairs nebij tāds. Kad Luda nosauca K. jaunkundzi, viņš valdīja niknas asaras, raudzījās pārmetoši acis: „Cilvēkuniecība padara mani traku. Visi jūs nonicināt daiļo un labo, tiklīdz jums to sniedz!“ Viņš teica, ka pieķeroties Ludai. Tomēr Ludai likās, ka viņas draugs ir pārdaļīts un ar savu lielo pusi sveŗas sveŗās rokās.

Alija Baumanē, *Zemes medus* (1926)

2.

When I was a Hershey bar – In my father's back pocket*

Kā lai esmu tavs eņģelis, kukulīt.

Es neredzu, neredzu ceļu savu gaišo, laikam klapes uz acīm un aizbāžņi ausīs manās. Kā lai esmu tavs eņģelis, ja domas man sniegā, ja Salavecis nejauki prasa – vai šogad biji laba māte? Bet tu guli, mana saulīte, mana pelīte, mana bitīte.

5

Mēs vispār diezgan normāli vecāki esam, sapulces apmeklējam, nadziņi nogriezti, drēbītes tīras, kastaņus salasām un tukšas piena pakas laicīgi iedodam līdzi, zina adresi nosaukt, zina savu dzimšanas dienu, katru gadu braucam salūtu skatīties, braucam kartupeļus rakt.

10 Ma-ni na-mi. Ma-ni li-ni. Mam-ma mīl ma-ni.
Kalcija netrūkst un dzelzs.

Tikai laiks tevi šķir no mammas sarkanā mēteļa atvēruma, no pusizkusušās šokolādītes tēva džinsu kabatā. Tikai laiks tevi šķir no Salaveča jautājumiem un no tā, ko es ieraugu sniegā.

15 Murmulīti manu, runkulīti.

Mani lini. Mani nami. Laiks ir vienmēr pret mani.

Anna Auziņa, *Es izskatījos laimīga* (2010)

* When I was a Hershey bar – In my father's back pocket: citāts no Laurie Anderson dziesmas „Smoke Rings“, tulk. „Kad es biju Hershey batoniņš mana tēva bikšu kabatā“.
